

PAŽNJA!

Važna napomena je da, ukoliko je dužnik osnovan u formi društva sa ograničenom odgovornošću (**DOO**), u slučaju njegovog *stečaja*, **naplata putem menice i ugovora o vansudskom poravnanju se prekidaju, i poverilac je u obavezi da kod Privrednog suda koji vodi stečajni postupak, u roku od 120 dana od dana objavljivanja stečaja podnese prijavu potraživanja kod suda, u suprotnom gubi pravo za bilo kakvu isplatu** svog potraživanja **dok traje stečajni postupak** nad dužnikom.

Međutim, za vreme stečajnog postupka dužnika u vezi **naplata** potraživanja **putem bankarske garancije, hipoteke i zaloge**, poverilac je **siguran u svoju naplatu, jer ima prvenstvo** u naplati svog potraživanja od odnosu na ostale stečajne poverioce.

* * *

VAŽNO:

Napominjemo, naplata vansudskim putem, kada su u pitanju **dužnici - potrošači**, u skladu sa *Zakonom o zaštiti potrošača* („Sl. glasnik RS“, br. 88/21) (*članovi 147.–169.*, XIII. POTROŠAČKI PRIGOVORI I VANSUDSKO REŠAVANJE POTROŠAČKIH SPOROVA), uz učešće *Tela za vansudsko rešavanje potrošačkih sporova – NE primenjuje se u postupcima koje je trgovac pokrenuo protiv potrošača.*

3. SUDSKI POSTUPAK NAPLATE POTRAŽIVANJA NA OSNOVU ZAKONA O IZVRŠENJU I OBEZBEĐENJU

Velikom broju pravnih lica i preduzetnika jedan od najvećih problema u poslovanju predstavljaju kooperanti i kupci, pogotovo domaći, koji ne izvršavaju svoje novčane obaveze u roku i po dogovoru. Problemi sa naplatom potraživanja su, ako ne najveći, onda u 3 najčešća problema privrednika u Srbiji. Ova, veoma negativna, ali ništa manje česta, pojava se negativno odražava na poslovanje savesnog privrednika. Ako im oblast poslovanja to dozvoljava, većina privrednika se

okreće saradnji sa inostranim klijentima kako bi izbegli probleme u saradnji sa nesavesnim domaćim privrednicima. Savesni privrednici se uglavnom prvo „opeku“, jer im izostane uplata dogovorenog iznosa, pa potom prestanu da posluju sa domaćim kooperantima ili klijentima. Uglavnom, oni pokušavaju kroz česte molbe dužniku, konstantna pozivanja, i pokušaje dogovora da dobiju zarađeni novac, ali se to pretvori u odlaganje u nedogled i lažno obećavanje uplate, gde poverilac na kraju odustane od svog novca.

Kada prethodne vansudske metode nisu donele željeni rezultat, ili je shodno situaciji naplata potraživanja sudskim putem najprimerenija, tada pred nadležnim sudom iniciramo – ***sudsku naplatu potraživanja***, odnosno ***prinudno izvršenje kroz izvršni postupak***.

Na ovaj način se pokreće prinuda koju će vršiti država i sudske vlasti u cilju izvršenja obaveze određenog lica. Na ovaj način će se dužnik prinuditi da sarađuje i počne otplatu duga, ili ako njegova imovina nije dovoljna, ako se radi privrednom društvu, ono može **otići u stečaj**. Tada se **poverilac može naplatiti iz stečajne mase**.

Način izvršenja i opšta pravila izvršnog postupka uređena su *Zakonom o izvršenju i obezbeđenju*. U njegovim odredbama se predviđa da se **rešenje o izvršenju** (i sama naplata potraživanja) može sprovesti na osnovu **izvršne isprave ili** na osnovu **verodostojne isprave**, pod određenim uslovima.

Sudski postupak naplate potraživanja - izvršni postupak je regulisan *Zakonom o izvršenju i obezbeđenju* („Sl. glasnik RS“, br. 106/15, 106/16-auten.tumač., 113/17-auten.tumač. i 54/19 – u daljem tekstu: **ZIO**), i pokreće se tako što **izvršni poverilac podnosi predlog za izvršenje na osnovu verodostojne ili na osnovu izvršne isprave koju ima protiv izvršnog dužnika**.

Predlog za izvršenje se i dalje podnosi mesno nadležnom sudu, **po mestu sedišta dužnika**, s tim što je sada **potrebno da izvršni poverilac u predlogu za izvršenje naznači i mesno nadležnog javnog izvršitelja**

po mestu sedišta dužnika, za kojeg želi da sprovodi izvršenje, i to, tako što naznačava javnog izvršitelja *po imenu i prezimenu i adresi sedišta*. Naime, sadašnji zakon propisuje da je, po pravilu, **za određivanje izvršenja nadležan sud, dok je za sprovođenje izvršenja nadležan javni izvršitelj**. *Izuzetak* od navedenog zakonskog pravila predstavlja podnošenje *predloga za izvršenje radi naplate* novčanog potraživanja nastalog *iz komunalnih usluga i srodnih delatnosti*, kada o *predlogu za izvršenje odlučuje javni izvršitelj, a ne sud*, kao i situacija kada je određeno sprovođenje izvršenja radi zajedničke prodaje nepokretnosti i pokretnih stvari, zatim radi činjenja, nečinjenja ili trpljenja, radi izvršenja izvršnih isprava u vezi sa porodičnim odnosima, kao i sprovođenje izvršenja radi vraćanja zaposlenog na rad, u situacijama u kojima je *i za određivanje i za sprovođenje izvršenja isključivo nadležan sud*.

Predlog za izvršenje po sada važećem *ZIO-u* se podnosi **na osnovu izvršne ili na osnovu verodostojne isprave**.

ZIO taksativno navodi da su ***izvršne isprave***:

- 1) izvršna *sudska odluka* i *sudsko poravnanje* koji glase na davanje, činjenje, nečinjenje ili trpljenje;
- 2) *izvršna odluka* doneta u *prekršajnom ili upravnom postupku* i *upravno poravnanje* koji glase na novčanu obavezu, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno;
- 3) izvod iz *Registra zaloge* i izvod iz *Registra finansijskog lizinga*;
- 4) *ugovor o hipoteci* i *založna izjava*;
- 5) *plan reorganizacije u stečajnom postupku* čije je usvajanje *rešenjem potvrdio sud*;
- 6) *javnobeležničke isprave* koje imaju snagu izvršne isprave;
- 7) *sporazum o rešavanju spora putem posredovanja*, koji ispunjava uslove određene zakonom kojim se uređuje posredovanje u rešavanju sporova;
- 8) isprava koja je drugim zakonom određena kao izvršna isprava.

Bitno je napomenuti da, kada je u pitanju podnošenje *predloga za izvršenje* na osnovu izvršne isprave, *ako se predlog podnosi sudu koji je doneo pomenutu izvršnu ispravu*, nije neophodno snabdevati tu ispravu

potvrdom o izvršnosti, kao što nije neophodno ni da se ta isprava priloži uz predlog, već samo da se naznače podaci o toj ispravi.

Takođe, u *ZIO-u* je jasno propisano šta predstavlja **verodostojnu ispravu**:

1) *menica i ček* domaćeg ili stranog lica, sa protestom, ako je potreban za zasnivanje potraživanja;

2) *izvod iz Centralnog registra hartija od vrednosti* o stanju na računu zakonitog imaooca obveznica ili instrumenta tržišta novca (trezorski, blagajnički i komercijalni zapisi) i *odluka o njihovom izdavanju*;

3) *račun* domaćeg ili stranog lica, sa *otpremnicom* ili drugim pismenim dokazom o tome da je izvršni dužnik obavešten o njegovoj obavezi;

4) *izvod iz poslovnih knjiga o izvršenim komunalnim ili srodnim uslugama*;

5) *obračun ili izvod* iz poslovnih knjiga za potraživanje *takse za javni medijski servis*;

6) javna isprava koja stvara izvršivu novčanu obavezu;

7) *bankarska garancija*;

8) *akreditiv*;

9) *overena izjava izvršnog dužnika* kojom ovlašćuje banku da s njegovog računa prenese novčana sredstva na račun izvršnog poverioca;

10) *obračun kamate* sa dokazom o osnovu dospelosti i visini potraživanja;

11) *privremena ili okončana situacija* o izvršenim građevinskim radovima;

12) *obračun* o nagradi i naknadi troškova advokata.

U praksi se kao *verodostojna isprava* najčešće javljaju izdati računi / fakture dužniku. Račun mora biti izdat u skladu sa računovodstvenim parametrima i to svi privrednici, manje više, samostalno ili u saradnji sa knjigovođom rade.

VAŽNO:

Da bi se mogao podneti *predlog za izvršenje na osnovu verodostojne isprave* (računa / fakture) potrebno je pribaviti **pisani dokaz da je dužnik obavešten o dugu**. U *ZIO* se navodi „otpremnicu ili drugi pisani dokaz“ da je dužnik obavešten o svom dugu. To u praksi znači da

je dužnik obavešten o dugu, **ako je potpisao i pečatirao račun** poverioca, jer je to dokaz da je navedeni račun dužnik primio odnosno *time se pismeno dokazuje da je dužnik obavešten o njegovoj obavezi*. Ovo je bitno kod sudskog postupka naplate, jer **sud traži pismeni dokaz** od poverioca da je dužnik obavešten o svojoj obavezi, a to se dokazuje upravo potpisom i pečatom dužnika da je račun za izvršenu uslugu primio, odnosno potpisom i pečatom na računu-otpremnici da je robu preuzeo.

Ukoliko poverilac **ne poseduje dokaz** da je dužnik primio račun za izvršenu uslugu odnosno da je primio robu po računu-otpremnici, onda je **potrebno da se uz navedenu opomenu pred utuženje, dužniku ponovo dostave izdate fakture - računi koje nije izmirio**.

PAŽNJA!

Iako pečat nije više obavezan u pravnom prometu između privrednih subjekata, kad dođe do postupka sudske naplate potraživanja, sudovi u Srbiji odnosno **sudije traže da se pečat koristi i to je dokaz da je dužnik zaista primio račun** ili primio robu odnosno *dokaz da je dužnik obavešten o svojoj obavezi*. **U praksi se dešava da dužnik koji ne koristi pečat već samo potpis, zloupotrebljava** takvu situaciju sa tvrdnjom da to nije njegov potpis odnosno potpis odgovornog lica - zakonskog zastupnika direktora ili nekog od zaposlenih na računu poverioca, i onda se **teret dokazivanja prebacuje na poverioca** da dokaže da je dužnik primio račun za izvršenu uslugu odnosno robu po računu-otpremnici, što **može kod poverioca izazvati nepotrebne troškove** u vidu **veštačenja** veštaka za grafologiju i ekonomsko-finansijskog veštačenja. Da bi se ovo izbeglo, *preporuka je svakom poveriocu* da kad izvrši neku uslugu ili isporuči robu, *da obavezno zahteva da dužnik na računu ili računu otpremnici stavi potpis i svoj pečat*, kako bi se izbegla gore navedena nepovoljna situacija za poverioca.

Drugi pisani dokaz je uglavnom **opomena pred tužbu**. Potrebno je, dakle, **da se dužnik potpiše** na računu ili računu-otpremnici, ili da mu se poštom sa povratnicom pošalje *opomena pred tužbu*. **Potpisivanjem poštanske povratnice o prijemu opomene pred tužbu**, smatra se da postoji **pisani dokaz** da je dužnik obavešten o svom dugu.